

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

НАЦИОНАЛНО СЪСТЕЗАНИЕ

ТЕСТ

по български език и литература за ученици от 7 клас

НАЦИОНАЛЕН КРЪГ - 26.04.2009 Г.

Прочетете текста и отговорете на въпроси от 1 до 8 включително.

Един от най-известните изследователи на Африка е английският мисионер Дейвид Ливингстън. Той е първият европейец, пресякъл пустинята Калахари, за което бил награден от Лондонското географско дружество. Първото му пътуване из черния континент започнало през 1840 година. Корабът го свалил в залива Алгоа на югоизточното крайбрежие, откъдето изследователят потеглил на север. Достигнал до река Замбези и по нея открил един от най-големите водопади в света. Нарекъл го Виктория в чест на тогавашната английска кралица Виктория. След това мисионерът се отправил на запад и се озовал на атлантическия бряг. По време на това пътуване изследователят видял непоносими картини. В тези земи се извършвал безмилостен лов на негри, които били откарвани през океана и продавани като роби. Нечовешките действия на белите силно възмутили Дейвид Ливингстън. Той твърдо решил до края на живота си наред с пряката изследователска работа на континента да води упорита борба срещу търговците на роби в Африка.

1. Коя е темата на текста?

- А) Оpozнаването и изследването на континента Африка от европейските народи
- Б) Откритията и впечатленията на Ливингстън при първото му пътуване из Африка
- В) Интересът на европейците към природата и към населението на Африка
- Г) Откриването на един от най-големите водопади в света - Виктория

2. Кое твърдение НЕ е вярно според текста?

- А) Ливингстън бил изпратен като изследовател в Африка от английската кралица Виктория.
- Б) Ливингстън осъществил първото си пътуване из Африка през XIX век.
- В) Ливингстън се отправил от югоизточната част на континента първо на север.
- Г) Ливингстън преживял голямо разочарование от жестокото отношение към местното население.

3. Кое твърдение е вярно според текста?

- А) Той е първият изследовател, прекосил пустинята Сахара.
- Б) Той е поданик на английската кралица Виктория.
- В) Той се интересува само от природата на Африка.
- Г) Той подкрепя извличането на печалба от търговията с роби.

4. Кое е основното глаголно наклонение в текста?

Запишете отговора.

5. С кой израз може да се замени подчертаното в текста словосъчетание непоносими картини, без да се промени смисълът?

- А) страховити изображения
- Б) мрачни рисунки
- В) ужасяващи сцени
- Г) нетърпими обноски

6. Как са свързани второто и третото изречение в текста?

- А) чрез синоним
- Б) чрез лично местоимение
- В) чрез повторение
- Г) чрез притежателно местоимение

7. Какво е по състав последното изречение в текста?

- А) сложно съчинено разнородно изречение
- Б) сложно съставно с подчинено определително изречение
- В) сложно съчинено противоположно изречение
- Г) сложно съставно с подчинено допълнително изречение

8. Каква синтактична служба изпълнява подчертаната дума в ШЕСТОТО изречение от текста?

Запишете отговора.

9. В кой от редовете фразеологичните словосъчетания са синоними?

- А) трепери над стотинката; цепи косъма на две
- Б) цапнат в устата; дума не обелва
- В) кръвта ми замръзна; носят ме на ръце
- Г) вдигам гири; дим да ме няма

10. В кой от редовете правилно е определено значението на фразеологичното словосъчетание?

- А) роня крокодилски сълзи - искрено съчувствам на някого
- Б) завирам си главата в пясъка - срамувам се от нещо
- В) хващам бика за рогата - действам решително и твърдо
- Г) пет пари не давам - проявявам голямо скъперничество

11. Кой от посочените фразеологизми НЕ е синоним на останалите?

- А) остана на опашката
- Б) остана без душа
- В) остана в глуха линия
- Г) остана на втори план

12. Какви са подчертаните думи в изречението от лексикална гледна точка?

Новите съдомиялни машини са икономични в разходите на ток и вода, което ги превръща в икономически изгоден и полезен уред за всяко домакинство.

Запишете отговора.

13. В кой от редовете всички думи са написани правилно?

- А) недовиждайки, рекъл, неработещ
- Б) не чувайки, побеляли, украсили
- В) не знаещ, влязал, не можещ
- Г) пяли, не навиждайки, видели

14. В кой от редовете НЕ е допусната грешка?

- А) сто тридесет и пет годишен; двулитров; 65 килограмов
- Б) художник-модернист; помощник-готвач; министър-председател
- В) северозападен; жълточерен; бледорозов
- Г) тригодишен; 5-килограмов; червено-кафяв

15. Какви грешки са допуснати в изречението?

За фонд на картините си Майстора често използва цъфнали, плодни дръвчета.

- А) правописна и лексикална
- Б) лексикална и пунктуационна
- В) граматична и правописна
- Г) пунктуационна и правописна

16. В кое от изреченията НЕ е допусната грешка?

- А) Господин Директор, бихте ли разписал заявлението ми?
- Б) Господине, споделете как Вие сте решили този проблем!
- В) Госпожо Стефанова, Вие известни ли сте за пресконференцията?
- Г) Госпожо, виждаме, че Вие сте удовлетворени от успеха ни.

17. В кое от изреченията са допуснати ТРИ грешки?

- А) Камакът си тежи на мястото, както е казъл народа в много свои умотворения.
- Б) Мекия климат на страната позволява да се отглеждат цитросови плодове.
- В) Участвах в кампанията „Голямото четене“, гласувайки за любимият си роман.
- Г) При биенето на първият звънец учениците трябва да са готови за часа.

18. В кое от изреченията НЕ е допусната грешка при употребата на относителното местоимение?

- А) Не познавам човека, за който ми говориш.
- Б) Извикаха пътника, чийто документи бяха изгубени във влака.
- В) Препоръчвам ти романа, който чета сега.
- Г) Обмисли добре кой да бъде приятелят ти, на когото ще се довериш.

19. В кое от изреченията има обособена част?

- А) Авторът създава романа си, докато е емигрант в обичаната от него Русия.
- Б) Стана една голяма навалица пред входа на помещението, където трябваше да вляза.
- В) Военни самолети бомбардират селото и го разрушават, а всички жители бягат.
- Г) Генералът, трогнат от подвизите на своите войници, ги обсипа с похвали и награди.

20. В коя от подчертаните думи НЕ е допусната грешка?

Спарта имала многочисленна (А) и добре въоразена (Б) армия, а спартанските войници били известни (В) с изключителната си издръжливост и със смелостта (Г) си.

21. В коя от подчертаните думи е допусната грешка?

Абитюрентите (А) ще облекат (Б) за първи път официални (В) тоалети на бала си (Г).

22. В кое от изреченията НЯМА грешка при членуването?

- А) Ядосания учител погледна строго разприказвалите се ученици.
- Б) В повестта е описан животът на хъшовете в чуждата страна.
- В) Бунтовникът разбира, че това е единствения път към свободата.
- Г) Нокътът ми е счупен, защото ме блъснаха във физкултурния салон.

23. В коя от подчертаните думи НЕ е допусната грешка?

Огромни финансови сретства (А) се изразходват годишно по света за въстановителни (Б) и спасителни операций (В) след настъпили природни бедствия (Г).

24. В кое от изреченията НЕ е допусната правописна грешка?

- А) Започнах да уча чехски език в университета.
- Б) Тежка е ористта на поробените българи.
- В) Купих си одеяло от сезонната разпродажба.
- Г) Модерни са цветовете с лилави оттенаци.

25. В кое от изреченията е допусната правописна грешка?

- А) В края на въззелената морава се гушеше малка къща.
- Б) Нищо не може да ме възспре да отида на танците.
- В) Новият фармацевт нахлу като изстребител в стаята.
- Г) В далечината се виждаше усамотена кичеста липа.

26. Какъв вид грешка е допусната в изречението?

Мисълта, че трябва да успее на всяка цена, и това желание, да се представи добре пред класа, го караше да работи упорито и постоянно.

- А) пунктуационна
- Б) правописна
- В) лексикална
- Г) граматична

27. В кое от изреченията е допусната правописна грешка?

- А) Пред красотата на принцесата немеели всички благородници в залата.
- Б) Наказаният ученик нехаел за отсъствията и за успеха си в училище.
- В) Родителите им недоумявали защо харесват музиката на „Металика“.
- Г) Драгомир незнаел всички признаци за еднаквост на триъгълниците.

28. В кое от изреченията е допусната пунктуационна грешка?

- А) Тая нощ той получи известие, че един час преди зазоряване те ще преминат реката, и ще атакуват временния им лагер.
- Б) Конникът се спря срещу боровата гора, недалече от запустялата старовремска черква, и се взря внимателно.
- В) Отляво на гората се виждаха непристъпни зъбери и скали, а отдясно се откриваха селските ниви и бостани, стигащи чак до пътя.
- Г) Момчето си бе тръгнало отчаяно след случилото се, мислейки, че повече няма да се върне по тия места.

29. В кое от изреченията НЕ е допусната пунктуационна грешка?

- А) Веществата, чиито молекули са съставени най-много от 1000 атома се наричат нискомолекулярни, а тези с по-многоатомни молекули - високкомолекулярни.
- Б) Веществата, чиито молекули са съставени най-много от 1000 атома, се наричат нискомолекулярни, а тези с по-многоатомни молекули - високкомолекулярни.
- В) Веществата, чиито молекули са съставени най-много от 1000 атома, се наричат нискомолекулярни, а тези с по-многоатомни молекули високкомолекулярни.
- Г) Веществата чиито молекули са съставени най-много от 1000 атома, се наричат нискомолекулярни, а тези с по-многоатомни молекули - високкомолекулярни.

30. Колко запетаи са пропуснати в изречението?

Шестмилионният град се отличава с непоносим трафик с магистрала 17 километра от която е с такъв наклон че докато се движиш по нея ушите ти заглъхват като в самолет.

Запишете отговора с цифра.

31. В кое от изреченията НЕ е допусната пунктуационна грешка?

- А) Земеделието започнало да се развива едва когато били открити начини за поливане на посевите.
- Б) Арабските лечители създали съчинения по медицина, които били изучавани както от европейците така и от китайците.
- В) В ранната история на човечеството са направени множество открития най-значимото, от които е намирането на огъня.
- Г) Немският изобретател Гутенберг се смята за откривател на книгопечатането макар, че печатарската технология вече е била позната в Китай.

32. В кое от изреченията е допусната пунктуационна грешка?

- А) Течностите, които се отделят по време на готвенето, забавят процеса при топлинната обработка на храната.
- Б) Тестените сладкиши, приготвени в микровълнова фурна, изглеждат недопечени, защото им липсва хрупкавата коричка.
- В) Съществуват около 6000 съчинения, посветени на Атлантида и броят им расте, тъй като това е нова тема за изследване.
- Г) Лешоядите и ястребите могат да кръжат бавно, подпомагани от въздушни течения, и така се задържат във висините.

33. Колко и какви пунктуационни знаци са пропуснати в изречението?

В градската галерия са обособени три самостоятелни зали първата с живописни платна втората с графики които са дело на млади творци и зала за малка пластика и приложно изкуство.

- А) две запетаи
- Б) двоеточие и три запетаи
- В) три запетаи
- Г) двоеточие и четири запетаи

34. В кое от изреченията е допусната пунктуационна грешка?

- А) Какво точно се е случило, той не разбра от разговора, затова искаше да се прибере по-рано.
- Б) Докато разтоварят багажа, докато го внесат във вилата стана доста късно, за да излизат.
- В) Не знаеше отговорите на въпросите, които му задаваха, и се чувстваше безпомощен.
- Г) Беше необщителен и вечно намръщен, поради което не го обичаха повечето от колегите му.

35. Каква е ролята на двете запетаи в изречението?

В огромната зала за прослушване на кандидатите за вакантното място, за мое учудване, имаше около 10 човека.

- А) отделят еднородни части
- Б) ограждат обособена част
- В) отделят подчинено изречение
- Г) ограждат вметната част

Прочете изречението и отговорете на въпроси 36. и 37. включително.

Тоя дядо Йоцо прост но събуден старец прекарал тежкия живот на роба във всичките му теглила грозотии и безнадеждност имал злочестината внезапно да ослепее в родното си гнездо на шейсет и четвъртата си година.

36. Колко запетаи трябва да се поставят в изречението?

Запишете отговора с цифра.

37. Какво е по състав изречението?

- А) сложно съставно
- Б) просто разширено
- В) сложно съчинено
- Г) сложно смесено

38. В кой ред са посочени правилно позициите, в които трябва да се поставят запетаи в изречението?

Дори (1) когато всичко се обърне с главата надолу (2) близките ми са до мене (3) без да ме упрекват (4) за това (5) което се е случило.

- А) 1, 3, 5
- Б) 3, 4, 5
- В) 2, 3, 5
- Г) 2, 3, 4

39. В кое от изреченията е употребена форма за условно наклонение?

- А) Ако получа вест от него, ще се обадя допълнително.
- Б) Ако имах тази възможност, щях да им услужа.
- В) Ако знаехме, бихме предупредили другите отбори.
- Г) Ако присъстваха всички, нямаше да има конфликт.

40. В кое от изреченията сказуемото НЕ е просто глаголно?

- А) Искам подобаващо възнаграждение за труда си.
- Б) Мога да се справя със създалата се ситуация.
- В) Нямаше да получи нищо в замяна на отказа си.
- Г) Показанията няма да разсеят съмненията ни.

41. С каква част на речта е изразен подлогът в изречението?

Провлачено и сподавено "мале-ле-е-е!" се разнесе в тишината на нощта.

Запишете отговора.

42. Определете вида на подчиненото изречение.

Из селото се говореше, че войниците вече се връщат от фронта.

Запишете отговора.

43. Колко местоимения са употребени в текста?

Тогав старецът му рекъл:

- Иди в онова село и попитай коя е момата. Ако не ти я дадат, че си много беден, обещавай на баща и да му шетах три години. Ще спечелиш толкова, колкото не си взел цял живот.

Запишете отговора с цифра.

44. Колко приложения има в изречението?

Рано сутринта в кафене „Париж“ се събраха старите приятели: архитект Василев, доктор Лазаров и Петър Рокера, за да обсъдят статията във вестник „Спорт“ за триумфа на националния ни отбор по футбол на световното първенство в САЩ.

- А) четири
- Б) пет
- В) три
- Г) две

45. Кое от изреченията е сложно по състав?

- А) Трябва да реша тази задача от сборника.
- Б) До късно вечерта продължих да чета за изпита.
- В) Мога да му помогна, но за последен път.
- Г) Предлагам да излезем на разходка.

46. Кое е вярното продължение на изречението?

В стихотворението „На прощаване“ лирическата представа за победното завръщане у дома...

- А) разкрива копнежа на героя да загине за свободата на родината.
- Б) е по-скоро картина видение, отколкото реалност.
- В) предхожда картината на юнашката и героична смърт.
- Г) внушава увереността на бунтовника, че ще доживее деня на свободата.

47. Какво разкриват художествените детайли в портретното описание на героинята от разказа „Една българка“?

Тя беше жена около шейсетгодишна, висока, кокалеста - мъжка на вид.

- А) слабост и покорство
- Б) притеснение и неувереност
- В) грубост и слабост
- Г) сила и решителност

48. Защо творбата на Пенчо Славейков „Неразделни“ се определя жанрово като балада? Посочете НЕВЕРНИЯ отговор.

- А) защото животът на героите продължава след смъртта
- Б) защото има драматични изпитания пред героите
- В) защото е лирична и по текста е създадена музика
- Г) защото има необикновени и фантастични преживявания

49. Похват, с който нещо или някой се отрича или осмива чрез привидно съгласие или одобрение, като истинският смисъл се оказва не пряко изразеният, а противоположният, който се подразбира, се нарича

Запишете отговора.

50. В елегията „Заточеници“ НЕ присъства проблемът за:

- А) раздялата на лирическите герои с родината
- Б) вярата на лирическите герои, че пак ще настъпи време за борба
- В) носталгията на изгнаниците по отечеството
- Г) всеотдайността и жертвоготовността на героите в името на отечеството

51. Кое твърдение НЕ е вярно за творбата на Пенчо Славейков „Неразделни“?

- А) Водеща е темата за любовта, която е по-силна от всичко.
- Б) Творбата е построена на принципа разказ в разказа.
- В) Началният и финалният пейзаж са представени в градация.
- Г) В творбата присъстват фантастични мотиви.

52. Кой герой от изучена в VII клас литературна творба изрича думите: „Не, твоето име ще остане славно. Ти си един герой.“

Запишете отговора.

53. На въпроса на баба Тонка в X глава на повестта „Немили-недраги“ Македонски отговаря „Твой син!“, защото:

- А) двамата са в далечни роднински отношения
- Б) от дълго време е много близък приятел с нейните синове
- В) иска да се самоизтъкне с качествата си
- Г) с делата си е достоен като синовете на героичната българка

54. Кое от твърденията е вярно за одата „Българският език“?

- А) Обетът на поета е да създаде литературно творчество като аргумент срещу хулите.
- Б) Лирическият говорител остава равнодушен към нападките срещу родния език.
- В) Отношението на лирическия говорител към езика е модно и преходно увлечение.
- Г) Стихотворението е написано от Иван Вазов преди Освобождението.

55. Кой художествен похват НЕ е използван от Алеко Константинов при изграждане образа на Бай Ганьо в частта „Бай Ганьо у Иречека“?

- А) представяне чрез постъпки и действия
- Б) представяне чрез речева характеристика
- В) представяне чрез чувства и преживявания
- Г) представяне чрез портретна характеристика

56. Посочете НЕВЯРНОТО твърдение.

Пред природния феномен Ниагара Алеко Константинов изпитва чувство на:

- А) трепетно вълнение
- Б) възторжено благоговение
- В) разочарование от безсилието си да го опише
- Г) безгранично възхищение

57. В коя творба НЕ е представена темата за любовта към родината?

- А) „На прощаване“
- Б) „Неразделни“
- В) „Немили-недраги“
- Г) „Заточеници“

58. Посочете ВЯРНОТО твърдение.

- А) Творбата „Опълченците на Шипка“ проследява най-драматичните моменти във всеки един от трите дни на битката при връх Шипка.
- Б) Лирическият говорител в одата „Опълченците на Шипка“ се отнася безпристрастно към драматичния двубой.
- В) Опълченците са обучени и добре въоръжени бойци, които се бият всеотдайно за свободата на родината.
- Г) С одата Иван Вазов напомня на българите, че не трябва да забравят героите, чийто подвиг подхранва националното самочувствие.

59. Чрез какъв художествен похват Алеко Константинов показва преживяванията на посетителите при срещата им с Ниагара?

Не учудване, не възхищение, не! Едно безгранично благоговение бе отпечатано на лицата на всички.

- А) чрез повторение
- Б) чрез хипербола
- В) чрез градация
- Г) чрез алитерация

60. Какви изразни средства са употребени в откъса от одата на Иван Вазов „Опълченците на Шипка“?

... патроните липсват, но волите траят, щикът се пречупва - гърдите остаят и сладката радост до крак да измрат пред цяла вселена на тоз славен рът...

- А) антитеза, анафора, метафора, синекдоха
- Б) антитеза, хипербола, метафора, синекдоха
- В) сравнение, метафора, градация, анафора
- Г) хипербола, метафора, сравнение, градация